

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLIX.

Ч. 91. Джерзі Сіті, Н. Дж., середа, 23-го квітня 1941.

No. 91. Jersey City, N. J., Wednesday, April 23, 1941.

VOL. XLIX.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ

ЗА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЗАКОНОПРОЄКТ ПІДВИШКИ ПОДАТКІВ ЙДЕ ДО КОНГРЕСУ

ВАШИНГТОН. — Департамент фінансів предлажив перед конгресовим комітетом засобів законопроект, на основі якого збільшено державні податкові приходи на три і пів біліона доларів, осягаючи в той спосіб 12 і пів біліона доларів податкових приходів на наступний фінансовий рік. З цього законопроекту виходить, що підвищення податків припаде найбільше багатим корпораціям, бо їм збільшено податки від 24 до 30%. Люди, що заробляють по три тисячі доларів річно і більше, дістали певний додток до основного податку. Всім іншим людям, що платять податки, збільшено стопу від 2.2% до 6.6%. Крім того податки будуть поширені на інші верстви, які дотепер їх цілком не платили.

ЗАТОНУЛИ ДВА КОРАБЛІ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА.

ВАШИНГТОН. — Заступник голови Американського Червоного Хреста, Ернест Свифт, заявив, що два грецькі кораблі наладовані в Америці різними медичними приладами по дорозі до Греції загинули і все пропало. Червоний Хрест, який закупив в Америці ці медичні продукти за ціну півтора мільйона доларів, знає напевно, що один корабель затоплений. А про другий вже від п'яти тижнів не має жадної вістки, так, що майже певним є, що й він пропав. Посилки речей до Греції, говорив Свифт, натрапляють на величезні труднощі.

РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ ЛІКАРІВ ДО СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвельт видав заклики до молодих американських лікарів, щоб вони вступали як добровольці до військової служби. Ця заклики до лікарів дуже потрібні не лише на фронті, але також для рятування цивільного населення. Таких лікарів здалося Англії відразу тисяча. У відповідь на цей заклик президента в Нью-Йорку відразу зголосилось 35 молодих лікарів.

ЩЕ ПРО СВОБОДУ ПРЕСИ.

НЬО-ЙОРК. — В прилюдній промові секретар торгівлі, Джес Джовнс, заявив, що ні президент Рузвельт, ні ніхто інший в кабінеті, не бажає впроваджувати пресою цензури. Для американського демократичного устрою потрібна свобода слова і свобода критики. Лиш з подавання дійсних, невикривлених фактів може повстати правильна публична оцінка, яка з черги є джерелом сили американської влади, казав він. Тому свобода слова і друку в Америці це святе, запевнені речі. Але самі журналісти мусять добре знати, що кожна свобода вимагає розумного користування нею. Журналісти не сміють її надуживати і робити щось таке, що може бути шкідливим для нації. Зокрема вони не повинні друкувати таких вісток, що мають чисто мілітарний характер. Про кампанію зброєння Джес Джовнс заявив, що вона поступає краще, ніж лише добре.

ПРИЗНАННЯ КОРЕСПОНДЕНТАМ.

НЬО-ЙОРК. — На засіданні новинарської компанії „Ди Юнайтед Прес“ директори висказували найкращі признання своїм заграничним кореспондентам, які наражаються на найбільші небезпеки війни, щоб звітним дістати правдиві описи. Багато з них постійно перебуває в перших фронтових лавах, або на воєнних кораблях. Лучається не раз, що їх вбивають.

ЗАПЕРЕЧУЄ, ЩО СЕРЕД РОБІТНИЦТВА Є „ІЗМИ“.

НЬО-ЙОРК. — Голова юні текстильних робітників, Еміль Рів, заявив, що це неправда, наче серед американського робітництва діяли якісь сильні комуністичні, чи фашистські струї. Американське робітництво не переняє жадними „ізмами“, крім американізму, казав він.

ВИКИНУЛИ ДВОХ КОМУНІСТІВ.

КЕМБЕЛ (Нью-Джерзі). — Голова юні корабельних робітників, Джан Грін, заявив, що голова і бізнесовий менеджер юніного льокалю в Болтімор, Норман Дорланд і Карл Бредлей, були активними комуністами і тому їх викинуто з юні.

СВІДЧЕННЯ ПРОТИ БРИДЖЕСА.

САН-ФРАНЦИСКО. — На суді зізнавав бувший представник американської комуністичної партії до Москви, Нет Гонінг і сказав, що в Москві часто говорили про Геріго Бريدжеса, організатора мореплавних робітників на західному побережжю. В Москві його уважали за комуніста і він дійсно належав до американської комуністичної партії, говорив Гонінг.

ЕСПОЗИТИ УДАЮТЬ „БОЖЕВІЛЬНИХ“.

НЬО-ЙОРК. — Два брати Еспозіти, які пару місяців тому під час грабунку замордували трьох осіб, дали удають божевільних, щоб врятувати своє життя. Під час розправи вони кидались, бурчали, товкли головою до стола.

РУЗВЕЛТ ЗАКЛИКАЄ ДО БЕЗПРОВОЛОЧНОГО ВІДКРИТТЯ КОПАЛЕНЬ

Президент Рузвельт видав заклики до власників копалень м'якого вугля і до юні вуглекопів, що вже від двох тижнів страйкують, щоб вони безпробоволочно розпочали роботу, бо не можна допустити до того, щоб внаслідок браку вугля наступила зупинка виробу різних воєнних продуктів. Рузвельт апелював до патріотичного почуття власників копалень і робітників. Північні копальні і їх робітники відійшли не мають причин до страйку, бо вони вже підписали збірну угоду праці і погодились на усілякі. Це полудневі копальні не хочуть погодитись на ті самі плати для своїх робітників, бо це, як вони кажуть, поставить їх у прикрі положення під оглядом конкуренції з північними копальнями. Президент закликав, щоб полудневі копальні і робітники приступили відразу до праці, а водночас свої непорозуміння поручили урядові до вирівнювання.

МІЛІТАРНА СПІВПРАЦЯ АМЕРИКИ З КАНАДОЮ

Між урядом Злучених Держав Америки і Канадою прийшло до порозуміння, на основі якого оба краї зачнуть тісно співпрацювати відносно оборони цієї півкулі, а також відносно всякої мілітарної допомоги Англії. Коли ходять про воєнний промисл, то оба ті краї будуть працювати майже як один. В добре обзнайомлених колах говорять, що та співпраця піде далі і не обмежиться до чисто економічної. Канада, говорять ті кола, тепер повинна вступити, щоб Злучені Держави Америки післи на її територію своє військо, яке буде охороняти канадський території. Натомість Канада буде могла своє військо вислати на фронт.

В БАГАТЬОХ СТЕЙТАХ ГОРЯТЬ ЛІСИ

В одинадцятьох стейтах Америки на широку скалю горять ліси. В однім лиш стейті Нью-Джерзі згоріло, або горить, 78,000 акрів ліса. Вогонь захопив чимало домів і знищив їх до тла. Багато домів погоріло в околицях Лейквуд. Вогонь підсунувся також до Форту Дикс, але п'ять тисяч вояків звело з ним боротьбу і його відвернули від військових касарень. Крім того горять ліси в стейтах: Нью-Йорк, Массачусетс, Конетикат, Пенсильвенія, Вирджинія, Мерленд, Нью-Гемпшир, Вермонт і Норт-Каролайна. В деяких випадках ті вогні повстали внаслідок необережності людей. Але в інших слідно руку навмисного підпалювання.

БРИТІЙСЬКИЙ ВОЯК СТОЯТИМЕ ПРИ ГРЕЦЬКИМ ДО ОСТАНКУ, КАЖУТЬ У ЛОНДОНІ

Роберт П. Пост, американський кореспондент, пише з Лондону, що британці здають собі добре справу з тяжкого положення в Греції. Однак вони такого переконання, що боротьба в Греції дала добрі результати. Вже те, що Німеччина має величезні втрати, що десятки тисяч ранених заповняють німецькі шпиталі і будуть свідчити про те, що коштують німців навіть такі невеликі успіхи як в Греції, буде певним ослабленням Гітлера у його власній нутрі. Бо й так кожний знає, що війна закінчиться деінде, а не в Греції. Тепер іде тільки про те, щоб вдержувати бойові лінії яконайдовше та дати змогу грецьким і британським військам відійти в такі місця, звідки буде можна далі продовжувати боротьбу. Та, як заявляє військово-командування, усілякі дальші зарядження в Греції залежатимуть від грецької команди. Британці оставатимуть там так довго, як довго буде боротись грецький вояк. Дуже можливо, що вже якась частина британців відпливає до Африки. Німецькі звідомлення подають навіть про „затоплення п'яти кораблів“, що везли війська й амуніцію до Єгипту. Щоб віддати британцям можливість відпливу, німці постійно бомбардують пристань Пірей. Та це не має нічого спільного з тим, що британці далі б'ються по героїськи, як і по героїськи боронять свої землі теж і грецький вояк. Що так є, вистарчить читати німецькі воєнні звідомлення, бо й вони це признають. А стратеги підкресляють, що німецьке командування з тим числиться.

ЛІВЕ КРИЛО ПРОДЕРЛОСЯ ДО ТЕСАЛІЇ

Найзавзятіша боротьба була досі довкола гори Олімпу. Там стрінули німці майже самі британські сили з Австралії й Нової Зеландії. Друга така боротьба відбулась правдоподібно в Тесальській долині, куди ввійшло вже ліве крило німецької армії. Найбільше загрожені є тепер грецькі війська, що були в Альбанії, бо вони готові зістати цілком оточені. Вони держались знаменито в боротьбі з італійцями, але тепер німці готові напасти на їхні задні. Та так дивно виглядає, що греки воліють мати до діла з німцями ніж італійцями. Кажуть, що на випадок замирення Гітлер готов показати себе лагіднішим від Муссоліні, який не був в силі їх поконати. Німці, як пише Брукс Пітерс, рахують на те, що Греція піддасться при кінці цього тижня.

ЗЕМЛЕТРУС У МЕКСИКУ. — 174 жертв у людях начислив уряд Мексика від землетрусу, що товаришив вибухові вулкану Коліма. На світліні: початок пожежу, що почався під час землетрусу.

УКРАЇНА І КАВКАЗ В НАЙБЛИЖЧІМ ПЛАНІ ГІТЛЕРА, КАЖУТЬ ДАЛІ В ЛОНДОНІ

ЛОНДОН. — Згідно з тим, що пише Роберт П. Пост, кореспондент часопису „Нью-Йорк Таймс“, в британських політичних колах панує далі переконання, що Німеччина, якщо тільки закінчить воєнну кампанію в Греції, зверне свої очі на врожайні землі України і на нафту в Баку, на Кавказі. Та спершу буде старатись зайняти Дарданелі, щоб забезпечитись перед тим, щоб не дістались на Чорне море британські кораблі, що могли б багато німцям нашкодити, нищачи румунські й болгарські чорноморські пристані, що є тепер під німецькою контролею. Очевидно, що Совети могли б себе ще врятувати, кажуть далі в Лондоні, але треба було б їм тепер відважитись стати по боці Туреччини і разом з нею поставити опір німецькій експансії. Британці є тої думки, що саме тепер треба їм вдержатись яконайдовше на Балкані, щоб довести Совети до зрозуміння ситуації, себто того, до чого змагає Німеччина.

СПЕРШУ НА ТУРЕЧЧИНУ, А ПОТІМ НА УКРАЇНУ.

ІСТАНБУЛ. — Турецькі політики і дипломати майже згодні щодо того, що німецький наступ буде звернений тепер в сторону Туреччини. Та це буде тільки вступом до нападу Німеччини на СССР. Ті самі турецькі державні мужі переконані, що між Німеччиною і Советами відносини дійсно напружені. Очевидно, що припускають, що Німеччина не схоче вести в Туреччині війни і буде старатись своїм звичаєм, дістати те, що їй треба, шляхом переговорів.

Що означає розгром Туреччини?

Замітне те, що в Туреччині є того переконання, що Гітлер не досягне нічого, коли розібере Туреччину, якщо мати на увазі його війну з Англією. Розгром Туреччини не буде ударом в Велику Британію, але ударом в СССР. Німеччина зістане скріплена, а Совети ослаблені, що німці дістануть певніший доступ до України і кавказької нафти, а крім того ще матимуть нафту в Ірані й Іраку, а тим самим не будуть залежні від Советів навіть хвилино.

СОВЕТИ ХОТІЛИ Б ЗАБРАТИ МОЛДАВІЮ.

БУДАПЕШТ. — Є заворушення в Румунії. Щось там діється, на що нема правдивого виснаження. То му кружляють найріжнородніші вісти. Кажуть, що всі ці неспокої є поширювані Советами, що, між іншим, громадять більші військові частини над Молдавією, яку готові зайняти в найближчому часі. Виглядає на таке, що Румунія готова цілком перестати існувати як самостійна держава, а стати територією, що є під „протекторатом Німеччини“ щось таке як Словаччина чи „Генеральне Губернаторство“, що існує на землях давньої Польщі. Дуже можливо, що при „новій поділі“ Німеччина готова дати Советам Молдавію, щоб „тихо сиділи“. Усе те є можливе.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ І „СИЛЬНА ПОЛЬЩА“.

ЛОНДОН. — Бюро Райтера подає, що Антоні Бідл, американський амбасадор при польській уряді на вигнанні, оглядав польські військові табори разом з польським президентом Рачкевичем, а потім, відповідаючи на запити кореспондента Бюра Райтера, заявив, що між урядом Злучених Держав і урядом Польщі існує порозуміння щодо того, щоб Польща, що повстане по війні, була „сильною державою“. Доказом ось такого порозуміння, казав Бідл, є теж побут ген. Сікорського в Злучених Державах.

БРИТАНІЯ Й АМЕРИКАНСЬКЕ КОНВОЮВАННЯ.

ЛОНДОН. — Так є, що в Лондоні дуже пильно прислухуються тим американським голосам, що дебатують над справою конвоїв. Та справа являється тепер для Британії надзвичайно важною. Правда виглядає так, що Британія тратить хвилино три рази більше в кораблях, ніж їх буде. Далі є так, що дуже багато з американської допомоги, головню поживи, іде на дно моря. Значить, що з неї Британія не має ніякого пожитку. А це відбивається на населенні британського острова й його відпороности. Зокрема відбивається погано на фізичній силі робітництва, а це знову спиноє воєнні доставки, потрібні до дальшого ведення війни. Справа погіршилась ще через події на Середземному морі, де є поважні втрати в кораблях. Іншими словами, положення є таке, що якщо Злучені Держави мають давати допомогу і та допомога має до Англії дійти й її дійсно допомогти у вигрі війни, то треба ту американську доставку конвоювати американськими воєнними кораблями.

"SVOBODA" (UKRAINIAN DAILY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.,
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 днів перед
датою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

PEREPLATA: SUBSCRIPTION RATES:
Повноцінне число три центи. Three cents a copy

На рік \$6.00 One year \$6.00
На пів року \$3.25 Six months \$3.25
На три місяці \$1.75 Three months \$1.75

Число з суботи (з англійською частинкою): Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):

На рік \$2.00 One year \$2.00
На пів року \$1.25 Six months \$1.25
На три місяці \$0.75 Three months \$0.75

В Америці Східній і Західній: Foreign and Jersey City Rates:

На рік \$9.00 One year \$9.00
На пів року \$4.75 Six months \$4.75
На три місяці \$2.50 Three months \$2.50

ЯК РЕАГУЮТЬ З МІСЦЬ?

З одної невеликої місцевості, в якій живе невелике число громадян українського роду, надіслано нам одно число польської газети, в якій, опираючись на якийсь тайний бюлетень п. н. „Авр“, поміщено цілий ряд грубих і несприятливих лайок на українців і український рух. Дописувач повідомив нас, що ці несприятливі напади так обурили місцевих наших людей, що ті рішили організувати у себе „Комітет оборони українського імені“, який наглядати би в даній місцевості за того роду безпідставними нападами на українців у місцевій пресі й давав би відповіді чи висвітлення до преси, чи де буде треба. Дописувач, а є ним священик, дораджує, чи не порушити того в „Свободі“ і підати, щоб і по інших громадах були покликани до життя під теперішню пору такі „Комітети оборони українського імені“, бо вони можуть принести українській справі, а зокрема американцям українського роду, велику користь, даючи зорганізований відпір ворогам американської й української свободи і правди. Лист кінчиться тим, що практика з місцевим „Комітетом“ виказує, що такий спосіб боротьби з неправдою є добрий.

Ми раді, що таке діється, що наші громадяне починають розуміти, що справа оборони українського імені мусить стати справою загальною. Під тим не розуміємо того, щоб брався за оборону той, що має добру волю і охоту, але не має до того відповідного знання. Зате ми того переконання, що вже є по громадах такі одиниці, що при добрій волі й використанню того матеріалу, що його подають наші газети чи видання англійською мовою, можуть допомогти висвітленню української справи і обороні українського імені тим, що подаватимуть правду про український визвольний рух. А коли така справа стане в громаді актуальною до тої міри, що сама громада відчуватиме потребу взятися за таку оборону українського імені, то тоді цілком певно знайдуться й відповідні люди між тими, що тут роджені й виховані, а навіть знайдуться такі, що не є з українського роду, а допоможуть цій добрій справі. Головна річ, щоб би хоч хтось в громаді, що слідував би за такими справами збирав матеріали, потрібні для оборони українського імені перед ріжкою наклепами. А які це наклепи, всі добре знаємо.

Зазначимо, що така праця не має нічого спільного з тою, що її веде Конгресовий Комітет, що має висвітлювати українську справу перед американським урядом. Зате матеріали, що злучені з діяльністю Конгресового Комітету, зг. з діяльністю Конгресу Американських Українців, що відбувся минулого року в Вашингтоні, можуть і повинні бути використовувані на місцях для висвітлення української справи взагалі, а зокрема ще й для висвітлення відношення американських українців до теперішнього світового конфлікту.

ЗБІЛЬШЕННЯ ПОДАТКІВ

Секретар фінансів Генрі Моргентав, за порозумінням і згодою президента Рузвельта, провів конгресу домагання, щоб віднести федеральні податки на 33 відсотки і збільшити в той спосіб на одну третину всі податкові приходи. Всі річні податкові приходи малиб вносити 12 і пів білліона доларів. Це ще не буде означати, що усім нам прийдеться платити податки, побільшені на одну третину. Бо, як заявив Моргентав, податки будуть поширені і їх значуть платити такі люди, що їх до тепер цілком не платили. Урядови ходить про збільшення на одну третю податкової суми; а яким шляхом це досягне уряд, буде сказано пізніше. Але це певне, що всі ми будемо платити більші податки ніж їх досі платили.

Причина збільшення податків, як вже заявив секретар фінансів, у першу чергу є та, щоб запобігти інфляції. Коли уряд далі виконуватиме кампанію зброєння на борг, покриваючи величезну частину витрат шляхом банкових і бандових позичок, то довгий тягар остаточно буде такий великий, що під ним завалиться навіть така сильна фінансова будівля, яку маємо в Америці. Друга причина, такою ж твердою стверджена секретарем фінансів, є та, щоб людям відобразити дещо грошей і в той спосіб зменшити зривкові тенденції в цінах.

Ми ніби є свідками, як робітники всюди добираються вищих заробітних плат. Підвишки тих плат, як ось у сталевій і вуглекопній промислості, є доконаним фактом. Ось так робітник збільшить річно свою купувну силу на кілька соток доларів. Маючи цю збільшену купувну силу, робітники значуть купувати більше продуктів шоденної потреби. А що виробна енергія американської нації в великій частині є повернена на виріб воєнних продуктів, бо навіть автомобілів відтепер будуть виробляти на 20 відсотків менше, ринки не всім будуть вповні задоволені збільшеною на біліони доларів купувної сили нації. Колиб залишити цю справу без контролю, то наступилоб нервове поспішне купування ріжних продуктів і постійний зріст цін на ті продукти.

Кінець кінців робітники і ціла нація за свою збільшену плату всеодно не дістали б більше продуктів шоденної потреби. Тих кілька соток підвишки річно пішло на покриття підвишки цін на харчі, мешкальні чини, одіж, на-

питки, газоліну і т. п. Це лиш слава залишилася, що ось робітники добились збільшення плат! Фактично їх плата булаб та сама, а хто знає, чи не менша. Подібне діялось у Франції за часів соціалістичного і ніби робітничого уряду Леона Блюма. Цей великий „братолоб“ і „приятель“ робітників постарався про те, щоб були значно піднесені робітничі плати і була вкорочена праця. Робітники величали його за те. Але скоро показалося, що ці реформи були цілковито демагогічні, не мали ніякого економічного обґрунтування і той сам робітничий і братолобний уряд Блюма мусів скоро обнижати внутрішню вартість франка на 40%. А що робітники пересічно діставали до 10% підвишки, в остаточнім розрахунку французькі робітники зазнали по-важної втрати, не рахуючи вже загальної народної втрати в продукції воєнних і звичайних виробів.

Економічним життям керують закони, яких не може ніхто насилувати. Бо насильство поміститься в однім місці, або другім. Покупна сила грошей стоїть до продуктів в такий самий відношенні, як вода до відра. Коли доливати води до відра, вона остаточно зачине вилитися поза береги. Щоб уникнути вилливу, треба або зменшити скількість води, або взяти більше відро. Подібне з грошима і цінами на продукти: чим більше гроша добавляти до економічної системи, збільшуючи в той спосіб купувну силу людей, тим більше вгору будуть ті гроші підносити ціни. Щоб зарізати цю проблему, треба — або зменшити купувну силу, або пропорційно збільшувати продукти.

А що в нинішній час продуктів голі не вистачує, бо велика частина енергії присвячена воєнним діям, урядови лишається другий спосіб — шляхом податків зменшувати купувну силу людей. Ось тут у гру вступають податки.

Податки мають ту перевагу над державними позичками, що їх не треба віддавати. Позички також зменшують обіг гроша і купувну силу людей, вдержуючи водночас на місці гроші. Але вони мають ту лиху сторону, що їх колись треба віддавати. Також треба за них платити відсотки. Державна позичка розписана, скажимо, на будову якоїсь залізниці, чи каналу, чи електровиробничих заводів, чи торговельних кораблів — з часом може повернутись у формі зарібок від тих продуктивних підприємств. Але позичка зтягнє

МАЛІ ДЕРЖАВИ І ТЕПЕРІШНЯ БАЛКАНСЬКА КРИЗА

Визначний англійський державний муж лорд Пальмерстон, колись чимало дивувався, що малі держави є надзвичайно бундючні у своїй заграничній політиці. Це про них він висказав таку фразу: Безлічність малих держав не повинна в ніякому разі оправдуватися їхньою маленкістю.

Коли приглянемося ближче, як поступають ось того роду держави в теперішній війні, то признаємо слушність англійському політику. Вистарчить, щоб кинути оком на саму мозаїку балканських держав, щоб переконатись, що вже сама їхня структура збудована так, що вони мусять беззастановно себе поборювати. Та це ще не оправдує їхньої заборчої політики. Польща, також показала, що вона вміє, коли має до діла з слабшими народами. Знаємо, як то

весною 1938 р. польський уряд силою змусив Литву до встановлення дипломатичних зносин з Варшавою. Литва не хотіла так довго відновляти дипломатичних зносин з Польщею, поки ця остання не зверне Вильню. Але Ридз-Сміглі та Бек змобілізували 100,000 війська на польсько-литовській границі. І тим способом, під загрозою польського нападу на Литву, литовський уряд навязав нормальні звязки між тими державами.

Коли німецька експанзивна політика натиснула на Чехословаччину, то Польща дуже скоро помогла Німеччині розв'язати цю слов'янську державу й забрала частину труп, себто Тешен з околицями. Всі в світі гостро осудили такий поступок Польщі. А в рік пізніше сама Польща впала жертвою тої німецької агресії, яку перед роком так активно й ентузіастично підтримував польський уряд у відношенні до Чехословаччини.

Подібну роллю тепер відіграє задержувана Мадярщина. Ця мала й цивілізаційно відсталена держава грає від кількох літ роллю великодержави. Вона також йомала парельовати Чехословаччину й за згодою Німеччини забрала Карпатську Україну та частину Словаччини. Це її не вдоволює. При нових переминах границі Румунії вона знову за згодою Німеччини, забрала цілий Семигород від Румунії, в якому було велике число немаярського населення. А тепер, коли Югославія в клопотах, Мадярщина, хоч підписала з нею лат „приязни“, виправила свої війська, щоб забрати Бачку та частину Банату. Додамо, що в Бачці є понад 36,000 українців (т. зв. бачванських русинів), які висмігували туди перед століттями. Нема сумніву, що малярська окупаційна влада буде жорстоко їх переслідувати, так як це вона робить на Карпатській Україні.

На Югославію машерує не тільки Німеччина, Італія та Мадярщина, але також, як доносять останні звідомлення, Румунія та Болгарія. Ця остання одержала частину Добруджі від Румунії минулого весни й має певні аспірації на частину грецької Македонії. Румунія й собі має претенсії до частини Банату, провінції, що була частиною повоєнної Югославії. Німеччина зручно використовує оті ріжні „апетити“ і тим робом всіх їх ослаблює на свою користь.

Коли Югославія вагалася котишися! — ішло луною із закутин села до битого шляху, де проїжджали повні вози недужих стрільців.

Село бокувало від них, омичало їх із гідоти, згадувало їх нічні бешкети, — та покласти їм край не мало сили, ні часу. Сподівалося ворога, треба було заздальгид ховати добре свої достатки. Тай зброю, яку хто мав, — а її було немало по наших селах — треба було десь заховати на слушний час — для своїх.

(Дальше буде)

йти з Німеччиною, то німецькі дипломати обіцяли їй частину Греції з пристанню, Салонікі та частину Болгарії. Це вказує, як фактично Німеччина поводиться з своїми союзниками.

Кажуть, що в політиці нема жадного милосердя чи сантименту. Кожна держава старається за всяку ціну, щоб спасти себе коштом другої в цій страшній заверсї. Та проте такі мусить існувати моральний принцип, який мусить в'язати певну державу в її політиці. Певно, що тяжко вірити, щоб така мала держава як Болгарія чи Румунія могли ставити чинний спротив Німеччині. Тепер уже запізно. Так само, спізнений був спротив Югославії. Але, на нашу думку, ситуація виглядала б інакше, колиб всі держави, починаючи від Польщі, через Чехословаччину аж до Мадярщини та Югославії, — були вели інакшу політику; колиб замість нападати одні на одних, що було на руку Німеччині, були від 1939 р. творили один солідарний фронт. Але, як вже сказано вище, самі малі держави влекшують німцям їх шлях підбій.

Зникання малих держав і народів в Європі, це глибоко пригноблює та трагічне явище. Та коли пригадаємо собі, що велику вину за це поносять також ці самі держави, що впади жертвою німецької агресії, не можемо не згадати також їх злочинної участі в теперішній трагедії Європи.

Колиб ці держави були свого часу менш захиляними, то й нинішня Європа виглядала б інакше.

„ПОЧЕСНИЙ МИР“ — ОЗНАЧАЄ ПЕРЕМОГУ

В. Дюренті береться пояснити фразу, яку часто посягують японці, коли говорять про війну з Китаєм і свої політичні цілі. Цєю фразою є „Почесний мир“. Що вона означає?

Японське поняття честі включає не лиш повне задоволення патріотичної гордості, але теж відповідну винагороду за минулі зусилля і жертви, а також якусь гарантію, або принайменше якусь правдоподібність, запевнення будучих моральних і матеріальних користей.

Ось під миром Японія розуміє щось можливо дуже близьке до перемоги в випадку Китаю, а відносно до інших країв, з якими є можливий конфлікт, як Злучені Держави, Велика Британія і Росія — стан взаємного поважання і терпимості, та однакової економічної нагоди.

По трьох і пів роках боротьби в Китаю, в часі якої японська армія, як і морська флота, мали значні успіхи, е ще мало вигляду на скоре закінчення боротьби. І мало причин вірити, що розкол між головною командуючою Чинг-Кай-Шеком і комуністами положить кінець, або значно ослабить спротив китайців.

Але також поміляється той, що дається вести в блуд виказом, що „Японія держить бику за хвіст у Китаю“ або що „японці загрязли в болоті в Китаю“ та буде припущати, що „війна обнизила японську мораль, або зменшила японську беззастановність“. Та війна спричинила деякі економічні і інші труднощі, котрих дійсна причина може бути ріжна. Чужинцями, що мало знає Японію, видається чимось непослідовним це явище, що хоч в Японії заводиться тоталітарний режим, то не створено досі, уніформної, солідної партії опертя, яка являється кінцевим чинником у тоталітарній державі.

Найновіші зміни в японській кабінеті є спрямовані на те, щоб побороти ті труднощі.

ВОЛОДИМИР ТАТОМИР

НА ПОДІЛЬСЬКИХ ЛАНАХ

Оповідання з часів визвольних змагань.

(5)

Підлі за подіями, як ті бурі, проходили над Україною. Не було дня, що не приніс би чогось нового. А нелюдські знущання ворогів над народом, звірські катування наших воїнів, що диставалися їм у руки, морозили кров у жилах, заливали ненавистю очі.

Люди жили мов у гарячці. Вся увага й багання народу збігалася в одному єдиному напрямку — відбити від напастей стоїти. І чим ближче українське військо підходило до Києва, тим більше людей огортало нетерпляче вижидання того дня, коли це станеться.

Народ збирався, вистоявав юрбою на майданах, на вулицях. Всі балакали про справи, що їх приносили останні вистіжки, висловлювали свої міркування, гадки, гомонили, сперечалися.

Нарешті одного дня прийшла вістка: — Київ наш!! — Галичани перші на мурах города замаяли жовто-блакитними прапорами! Народ пняв від радощів, співав пісню подяки Всевишньому й синам Галицької Землі.

— А такі дійшли! — „А ми нашу славу Українську розвеселимо!“ — раз-у-раз розсміялися вони! — І розвеселили! — Своєю Галичину покинули в руках ворога, а серце Батьківщини пішло визволити!

— І визволили! Сумний увійшов того вечора в хату Мусій. Сумний, як та пізня осінь, захмарений, як те небо перед бурєю. Сумний сів кінцем стола. — Що вам, тату? — спитала

Ярина.

— Недобре, доню, діється в нас. — Тату, що ви таке? Ви недужі, тату?

— Ні, доню, а тільки серце крається з болю від нашої неволі! Київ уже наш... Новий воріг його заграв, як той злодій украв, без бою, підступом. Вертається цар, „едина-неделіма“¹²⁾ повстає. — Що за воріг? Який? — Денікін¹³⁾, царський генерал!

І день-у-день докочувалися нові вістки — та що день сумніші, невідрадніші. Наші відступають! Забрало їм сид; чи відваги? Чи ворог дужчий за них? Ні! Більший ворог від Москви — нівець, десяткує ряди нашої армії. Страшна пошесть тифу. Непобиті ворогом падають галичани, як ті підпалі серпом зрілі, колоски збіжжя, під ударом лютої хороби.

Шляхами, що ними недавно ще йшли бадьорі відділи, сотні, курені, вертаються великі

обози недужих. По селах, по містах повно їх.

В гарячці ввижаються їм різні межі, тужні погляди котих, найближчих. А то виступають спомини минулого. Бліди обличчя, сі страху та з болю поширені чоловічі очі. Косить смерть неблаганна цілі загони стрільців.

Замість вояцької пісні — стогони та зойки. Замість твердого вояцького кроку — скрип возів, а на возах плащами вкриті — тисячі недужих.

Та кого ще гарячка не назначила тавром смерті, той іде, цінко держить кріс у руках, доки люта слабкість не звалить і його з ніг. За стрільцями смерть із косяю, перед ними воріг і воїни, за ними пробуджена відомість селянського люду й тисячі могили, перед ними невідоме завтра.

Ті марев мерців проїжджали і Слобідку. Краялося з болю Яринине серце, коли дивилася на кістяків, що жили й не жили.

А до села почали повертатися новобранці, що недавно ще виходили з села шляхом на Виницю. Як ті злодії, городами та поїд тини прокрадали до своїх хат. Хоч сором палив їх обличчя, хоч сумління термосило грудьми, вони таки верталися. Хто в повних черевиках, військових плащах, хто з крісом під пологою. Мов ті кайни, що рідних братів побивали, ставали перед батьками, жінками. Мов ті кайни, щоб виправдати свій учинок, кидали наклепи на своїх. Себе вибілювали, а десь глибоко в серці придушували докори сумління.

Зрадники! Не багато їх, а отже і та жмінка готова стадо запаршити. Пару днів ховалися по хатах, за спідниці мамів, жінок, а далі — звикли, зжилися зі своїм тавром: виходили між людей, заводили дикі гулянки. Що їм до того, що край у неволі? Вечір під звуки гармонії неслися їх п'яні вигукки та пісні сороміцькі.

„Ох, яблушко, да куда ти

¹²⁾ „Едина — неделіма“, рос. вислів: єдина — неподолана; це тасло старих передвоєнних москалів, що захопили багато країв під своє панування, все говорив про те, що це одна Росія. Під таким таслом воював і Денікін, його тримаються й досі всі російські й виконують його боляше в ки, хоч ніби кажуть, що кожному народові дають волю.

¹³⁾ Денікін — давній царський генерал, що при допомозі держав т. зв. антанті (Франція, Англія й т. д.) хотів відбудувати царську монархію в Росію, ненавидів українців і переслідував український рух.

¹⁴⁾ „Ох яблушко“ — російська пісенька („частушка“), в ній висмілюють визвольні змагання українців. Пісню цю укалю московські більшовики й поширювали скрізь по Україні, наріз підбурюючи проти своєї української влади.

НА РІЖНІ ТЕМИ

ПІДНЕСЕННЯ ЦІН

Департамент Праці недавно показав, що ціни 28 основних товарів виносять тепер 37 і лів проценту більше, ніж вони мінусили в серпні 1939. року. Чи є це природним домагатися серед загального зросту цін, щоб кошт видавництва газети був, такий самий, як був перед починанням воєнної продукції?

ПРОЗРИЛИ?

З нагоди закінчення пакту про неагресію між Росією й Японією написав американський колуїст Вм. Филип Симз:

„На всякий випадок це зовсім ясно, що, коли Японія полізе на Филиппинські острови або для якоїнебудь іншої причини зустрітись з Злученими Державами, цей край не може сподіватися допомоги від Росії“.

Дет-е райт! Маємо надію, що американці приліплять собі цю науку в капелюх і будуть поглядати на неї за кожним разом, як будуть його скидати й накладати, поки собі раз на все цього не вбють у голову.

І ЦИМ АРМІЯ ВОЮЄ

Полковник Симонс, начальник дивізії запобіжних недуг в уряді здоров'я при американській армії, каже:

„Підчас останніх воєн неодна гарна армія була окалічена або й знищена тифом, поворотним тифом, червінкою або холерою“.

Деякі люди думають, що успіх залежить тільки від боевої відваги жовніра й справності полководців.

МАРНІ НАДІІ

Коли стало ясным, що сербська армія вже багато довше не буде вдержуватися та що вона незадовго буде розбита німцями, появилися в американських газетах статті, що мовляв здача армії ще не означає повної німецької перемоги, бо, мовляв, серби такі завзяті оборонці своєї свободи, що вони навіть по розбитті своїх правильних армій ще довго будуть битися з німцями.

На доказ правдивості своїх слів, вони вказували на досвід останньої війни, в котрій серби розбиті не раз не здавалися, але організувалися наново.

Холодніші воєнні знавці вказують на помилку мірення пинишньої війни іншою, що була двацять літ тому. За двацять літ способи воювання змінилися. Передовсім зменшилася можливість для цівільного населення боротися проти правильних державних військ.

ПІД НІМЕЦЬКИМ ОБУХОМ

Джан Гвитейкер описує подробично, що робили німці в Італії. Передовсім німецькі офіцери, що ввійшли до різних італійських міністерств, поділили до архівів і документів і повибирали з них імена тих італійців, котрі колинебудь дали якийнебудь вислів своїйому невдоволенню з Німеччини, німців або нацистів. Отже офіцерів, що противилися німецькій окупації; заличили проти видавання німецьким військам італійських залізниць; і т. інше.

Цих людей потім німецька тайна поліція („Гештапо“) усувала: одних з їх позицій, інших з їх місць праці, ще інших з їх місць замешкання. Ціла Італія найшлася в той спосіб у руках німців.

Конвенційні Проекти

[16]

Братство св. Николая, відділ 104, Товариство Запорозька Січ, відділ 155 і Братство св. Василя, відділ 168 У. Н. Союзу, з Перт Амбой, Н. Дж., ухвалили на своїх зборах ось такі проекти:

1. Щоб відділові урядники були плачені, з каси У. Н. Союзу, бо вони для него працюють. Відділові каси не можуть їх оплачувати, а за „гонір“ ніхто тепер працювати не хоче.
2. Щоб уділювати хорим і похворілим членам більшій допомозі, бо ці, що тепер дістають є замалі.
3. Щоб орган У. Н. Союзу, раз на рік, поміщував відділам безплатно одно оголошення, як баль, пікнік, концерт, або ювілей, бо багато відділів це оголошують на радіо.
4. Щоб конвенція і на будуче відбувалася що 4 роки.
5. Щоб кожному делегатови на конвенції дати змогу висказати домагання його відділу в такий спосіб, як він буде вважати за відповідне.
6. Щоб до головного уряду вибрати і молодих людей, які приучилися зі старши-

ми, як провадити організацію.

7. Делегати повинні мати на увазі добро і розвій У. Н. Союзу, а не свої особисті порахунки і за це брати дієти.
8. Щоб малі відділи, що мають менше як 25 членів, старалися їх збільшувати, або щоб дучилися не лиш в часі конвенції для вибору делегата, але й по конвенції. Як би це показалося неможливим, то змінити статут так, щоб делегата мав право вибрати лиш такий відділ, що має 25 членів або більше. Бажаємо конвенції і делегатам якнайкращого успіху в нарадах.

ЗА ВІДДІЛ 104:

Теодор Юник, предс.; Михайло Вітві, кас. і дел.; Гарасим Мисак, секр.

ЗА ВІДДІЛ 155:

Іван Балух, предс.; В. Дринич, кас. і дел.; А. Яричевський, секр.; Іван Ходань, делегат; Іван Макар, делегат.

ЗА ВІДДІЛ 168:

Григорій Дицишин, предс.; Микола Марків, касіер; Пилип Маник, секр. і дел.

ПРО ДИПЛОМАТІЮ Й ДИПЛОМАТІВ

Ледви чи є такі люди — коли не брати під увагу спортовців і бандитів, що на сторінках часописів займають так багато місця, що дипломати. Майже що дня читаємо, що якийсь посол вийав і залишив секретаря „чардж д'афейр ад інтерім“, що такий і такий сотник став військовим аташе і т. ін. Коли не розуміти всіх таких чужих слів, то й не можемо розуміти змісту міжнародного життя і... не можемо читати часопису. Тим то хочемо подати нашим читачам кілька основних думок про дипломатію та про дипломатів.

Слово „дипломатія“ — слово грецьке. Воно має два значіння. Перше — це знання форм, взаємин між державами та штука вести переговори з представниками іншої держави. Друге — це діянка державної адміністрації.

Державна влада має чимало завдань. Вона мусить дбати про лад у державі, про освіту, про здоров'я, про грошові справи, про лубчу (комунікацію: залізниця, пошта) й т. д. Кожного з цих справ кермує окреме міністерство, а виконує їх на місці адміністрація. Більша частина міністерств має свою адміністрацію. Міністерство внутрішніх справ має під собою т. зв. загальну адміністрацію; міністерство скарбу — скарбові палати й різні нижчі уряди: податків, скарбових оплат, акциз і т. д.; міністерство освіти — кураторія та шкільні інспекторства й т. д. А міністерство закордонних справ, що дбає про державні справи та про справи громадян на чужині, має дві галузі адміністрації: консульську службу та дипломатію. Про консульську справу скажемо іншим разом. Тепер займемося дипломатією.

Як кожна діянка адміністрації, і дипломатія складається з деякого числа урядовців, що працюють у різних урядах. Урядовці поділяються на вищих та нижчих (а цих не треба сплутувати з підурядовцями, возними і т. п., що виконують фізичну, тілесну пра-

цю). Вищі урядовці, т. зв. концептові, це люди здебільша з вищою освітою, які вирішують поодинокі справи: вищі, т. зв. маніпуляційні, їм помагають: переписують їх рішення, приймають, висилають і порядкують письма та виконують інші подібні канцелярські справи. Від маніпуляційних урядовців вимагають скінченної середньої освіти, хоч давніше приймали на маніпуляційні і тих, що скінчили 6 клас середньої школи.

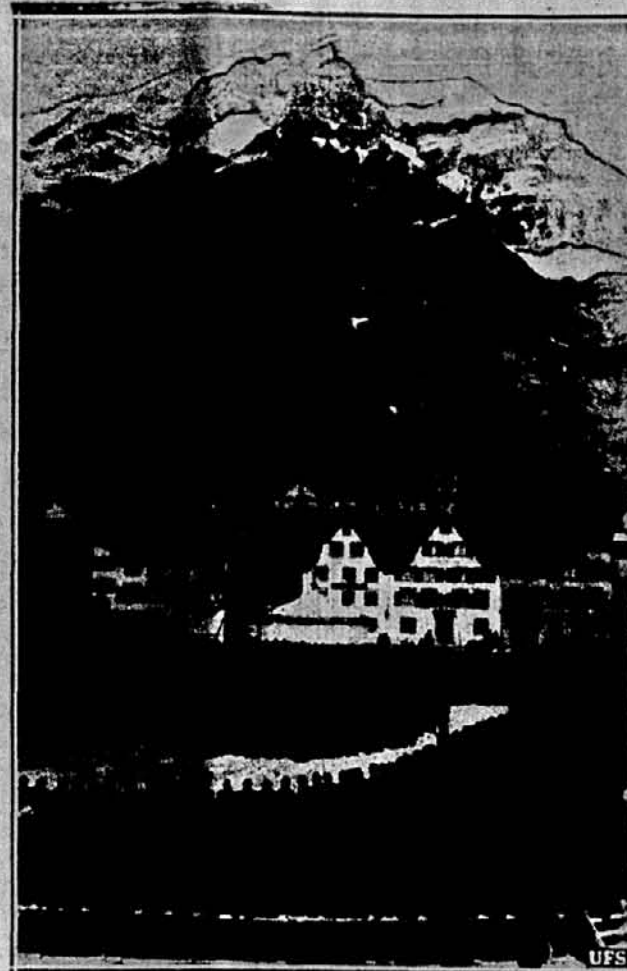
Такі роди урядовців є і в дипломатичній службі. Нижчі — це всякі начальники канцелярій, канцелісти, писарі, перекладачі, машиністи і т. п. вищі — це дипломати.

Подібно, як і інших урядовців, можна укласти й дипломатів щодо старшинства в подвійну драбинку: за ступнями та за становищем. Ріжницю найкраще буде видко з порівняння з військом, де старшини за ступнем діляться на: четарів, поручників, сотників, отаманів і т. д., а за становищем — на командантів чет, сотень, курінів і т. д. Між цими двома драбинками є звязок, та не є він безоглядний: звичайно четово командую четарі або поручники, сотеню — сотник, курінем — отаман і т. д., але як треба, то поручник може командувати й курінем.

Як виглядає поділ на ступні в дипломатії?

Як кожний інший державний урядовець, і дипломат (з французького „авансус“, себто посувається вгору з одного ступня на другий. Як посилає відповідні іспити і вступає до служби, дістає найнижчий ступінь: „атташе“ (з французького — значить „приділений“, дослівно — „прив'язаний“). Другий ступінь, це секретар II класи. В деяких державах титул „атташе“ має кандидат на дипломатію перед іспитом; тоді після іспиту дістає він ступінь секрета-

*) Концепт, латинське слово — означає те, що й посольство; та тепер посольство змало дипломатичне представництво однієї великої держави при іншій; посольством — всяке інше дипломатичне представництво; посольством кермує — посол II класи.

СИМВОЛ ДЕМОКРАТІІ. В Апенцель, у Швайцарії, ще до цього часу заховався звичай відбувати в першу неділю в травні повні збори громадян.

3 ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ДІТРОЙТ, МІШ.

Український Національний Хор „Думка“.

Уже минуло 15 літ діяльності Українського Національного Хору „Думка“. Хор „Думка“ є одним з незалежних українських хорів в місті Дітройті, бо фактично не є він залежним від будь-якої парохії, чи якого небуло політичного чи партійного угруповання. Він почуває себе незалежним від якого українського загалу, серед якого і для якого весь час працює та зпоміж якого добирає співацькі сили.

Спираючися виключно на власні сили, хор переживав дуже важкі хвили, але ніколи не зломався, а все ширше і завзятіше примував до виконання цілі. А цілю хор, від першого дня його заснування, було: нести чаруючу красу української пісні між чужинцями. Та не лише співати чужинцям, але також при ній нагоді дати їм вивчення про українську пісню та її значіння, бо нема нації, яка мала би такі

пісні, в яких криється вся історія цього народу, ціла слава в повнім блеску, а також і ціла трагедія. А так є з українською піснею і Україною. Пояснення української пісні чужинцям давали часто адв. І. Кузь, адв. І. Панчук, оба почесні менеджери хору, а найчастіше пояснювала пані Н. Атаманець.

Хор „Думка“ у великій мірі переконав своєю піснею багато чужинців, що українці не є тими, за яких до недавня їх уважали. Він здобув для українців загальну симпатію, а мешканці Дітройту гордяться тим, що мають у себе такий хор, який виступає на найкращих сценах та найбільших імпрезах. Доказом повних слів, хай будуть численні виступи, які хор виконав, та запрошення, які хор має виконати в найближчих днях. Хор завсідни і рік-річно виступав та помагав українським організаціям і товариствам у всіх загально-українських національних справах, як теж помагав у різних імпрезах майже всім, і то помагав лише за „Спаси-Біг“. Жадіє більше свято не обійшлося без хору „Думка“, а думаю, що на будуче теж так буде.

Для відмічення пройденого шляху, з нагоди 15-ліття, хор „Думка“ рішив відсвяткувати річницю дня 18-го травня в Українським Народнім Домі при Мартін ул. Хор хоче знати, як український загаль міста Дітройту і оклиці поможуть йому це свято відсвяткувати. Хочє знати, скільки зрозумілих знайде у своїх, та як свої доцїнять його мозольну працю, і чи взагалі знайде признание від українців за такі великі заслуги, положені ним для української справи. Все це покажеться в дні 18-го травня в Українським Народнім Домі при Мартін ул.

П. Дуда, член хору „Думка“.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Мєсєчні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137, котрі мали відбутися 20. квітня, зістали відложєні з нагоди Свят на неділю, 27. квітня, на 2. годину пополудні, в галі парохіальній. Просїться кожного члена явитися, бо є важні справи до поладження. За уряд: Ф. Саганій, предс.; М. Ілгайний, кас.; М. Колодзуб, секр.

ПІТСБУРГ, ПА. — Мєсєчні збори Тов. Рогатинишча, від. 396, відложєно цього мєсєця з третьої неділі по першій на четверту, 27. квітня. Збори відбудуться в домі П. Бєкєш, 2114 Тустин ул. Всі члєни-й члєнки мають варіювати свої догєли, бо хто не заплатив своєї мєсєчної вкєлади, буде сусєнєданий. Маємо важні справи до поладження. Збори відкриться точнє в годину 5:30 пополудні. — І. Катирняк, секр.

ШІКАГОВСЬКА ХРОНІКА

подає Степан Куропась.

Концерт і Маніфєстація Польсько-Чехословацької згоди відбулися в неділю, дня 23. березня в Ешленд Авдиторії. Концерт цей попередив чотиромісячна підготовча кампанія, участь у якій взяли чеська, польська і словацька прєса, радіові години і костєли.

Вся підготовча праця і сама маніфєстація була під зарядом таких установ як: Польсько-американська Народня Рада, Чесько-американський Народний Союз і Словацький Народний Союз. Крім оголошенє в прєсі були ще окремі статті на тему чесько-польських взаємин і окремі лєтючки в обох мовах та ще й англійськї. У лєтючках в англійськї мові пишє бувший прєзидент „Зйонзку Народового“ Ян Ромашкевич про те, що чєхи, поляки і словаки є братами у великій словацькїй родині, та що вони є споріднені своїм походженням, мовою, історією і народними прикметами, такими, як любов до музики, пісні і штук красних, любовю до свободи, демократії і привязанієм до основних принципів християнської моралі.

Знова чєхи покликуються на слова Масарика, що сказав: без вільної Польщі не може бути вільної Чехословаччини і навпаки. Стверджують, що в новій Европі з 1918—38 року чогось не доставало. Та приходять до висновку, що тим браком була замала Польща і замала Чехословаччина, які тому не могли встояти перед наїздом гітлерівської військєвої машини.

На концерт і маніфєстацію прибули всі високі достїнники обох народів. Бракувало тільки „простого народу“. З цього приводу не мало серед провідних поляків і чєхів розчарування. Бо сая, як мізчєстє 2,700 крісел, була на половину порожня. Тому першу польськє-чєськє спробу братєрства в Шікаго треба вважати невдачєю, коли зважити, що аранжували маніфєстацію найбільші словацькї групи в Шікаго, що разом нараховують один мільон душ. Прєснєй словацькїй фєстєвал, який був під зарядом українця, п. Івана Барана, стягнув 6,000 людєй на обі вистави.

Програма чехословацько-польськєго концерту була дуже слаба. Співали чєськїй, польськїй і словацькїй хор.

Останній відєспівав дві українськї пісні „Казала мені мати“ і „Вєчєрний звєзди“, які то пісні названо словацькими.

Промовляли, проф. шікагєвськєго університету, Павло Доглас, на тему словацькїй єдностї, і словацькїй свєцєник Пєлікан. Обидвє промови були дуже влучні і добре виголошені. Першій промовєш думав, що всі менші словацькї народи повинні створити фєдєрацію як рівні з рівними, а не лише чєхи, словаки і поляки. Надмінив він і українців і сказав, що доперва тоді можна думати про 100 мільєновий словацькїй бльоєк, який мав би силу статити чєлє германськїй гєгємонії.

Другий бесєдник говорив про організаційні недомогання словаки. Говорив дуже до теми, бо якраз ці недомогання були й причиною невдачі цєй широко розголєшуваної маніфєстації.

Отжє перша спроба чєськє-польськєго братання перєйшла серед дуже душєної атмосфєри. Не було надїє цєго єплїного чєськє-польськєго єнтєузїзму, якє видїліло з лєтючок. Не зжилися з собою цє ці згадані народи й їх братання не є цє природним вїявом, а просто конєчнїстю, якої ще може звичайні люди не можуть зрозуміти. Перевєдєно збірку на воєнних збїгчєвєх всіх трьох народів.

Шікаго вже перестало бути столицєю злочинів, повідомляє Шікагєвськїй Журнал Права і Кримінолєгії Університету Нортвєстєрн. Шікаго мало колїсь марку мїста злочинів, гєнгстєрів у проїдї-світїв. Причиною цєго шікагєвськєго дорєбкє була прогїбїція, пропала і недобра шікагєвськє слава. Бо коли в 1937 роцї припадає 1,484 головних злочинів на кожних 100,000 голов мужєськєго населєння мїста, то в 1940. р. цє число впало до 672, отжє обнїжилось бїльшє як до половини. Мїськє поліція і стєйтовий прокуратор значнєй причинилися до обнїжєнїя злочинств в мїсті і докєвали, що потрафлять контролювати мїськє шумовиння.

Невеличка кількостє кєконового цукру (бравн шугєр), додана до перєсєдєної їшкї (росєлу), зробить їшкє лєжною до їдї.

В. Л. МЕКЕНЗІ КІНГ, прем'єр Канади, виходить з Білого Дому в Вашингтоні по конференції з президентом Рузвельтом, на котрій обговорювано важні питання оборони Злучених Держав і Канади.

3 ЛОНДОНСЬКИХ МУЗЕІВ

Музейна звичка.

Ніхто не знає, чому приїхавши до чужого великого міста, вважає своїм першим обов'язком оглянути його музеї. Мабуть тому, що музеї призначені для чужинців і що постійні мешканці рідко туди заходять.

Мало хто йде в музей з думкою, щоби завдяки предметам збереженим у ньому зрозуміти краще країну або місто, куди приїхав. У музеї шукаємо чогось цікавішого, ніж те, що бачимо на вулиці, в готелі або ресторані, або попросту пригадуємо собі, що коли вернемося між земляків, а вони спитають нас, що ми бачили в чужій столиці, тоді найлегше буде назвати її славі музеї.

Заходити в лондонські музеї на це є одна причина більше, ніж в інші європейські. Вічні дощі заганяють вас у теплий захист, між мягкі канапи і прикрашені стіни, частіше, ніж у Парижі, та Римі, де вулиця заступає найкращу збірку мистецтва. Але описувати їх не легше, ніж якнебудь інші, і так само нецільно. Хочете мати якунебудь ідею про образ, різьбу, порцелянову посудину, меблі, королівські догоришності, килими або зразки різних звірів — мусите їх бачити власними очима. Крім цього великі музеї здебільша схожі на себе тим, що могли би стояти не лише в тому місці, де стоять.

„Національна Галерея“ в Лондоні, як усі великі збірки творів малярства, можуть за-

лишити глибше враження лише тим, що входять туди вже з ясною картиною історії мистецтва. Це саме торкається музеїв „Альберта та Вікторії“ багатих етнографічним відділом, чудесної „Колекції Воле-са“, і здебільша музею нового англійського мистецтва „Тейт Галері“, де маємо змогу побачити, що дала Англія своїм майстрів у порівнянні з іншими країнами. Країна, де кожна багата інтелігенція дівчина вміє малювати так (так само, як у нас грати на фортеп'яні або співати), такі видала кількох геніальних мистців кисти. Якби можна було докинути тут мистецькі кольорові репродукції — Бернарда Шоу або Тернера, то вони дали би деяке поняття про рід їхнього таланту.

Зате фотографії найзамітніших будівель роблять часто краще враження, ніж у дійсності. Протягом восьми місяців сіра атмосфера затірає їх обриси, не дає глянути на них аж до вершини, коли голова похнюплена від вогкості. Короткою весною і літом ми такі захоплені сонцем і зеленою, що найкращі пам'ятники видаються нам тільки зайвими предметами, які кидають тінь.

Через такі головні площі, як та, яку бачите тут поруч — Велінгтона — перейдете, немовби через продовження відомих віденських вулиць. Великі ворота та колонни міністерств — міністерства закордонних справ і внутрішніх — не зупинять вас чимнебудь понад пересічні розміри та форми. Хіба коли ввійдете в частину найаристократичнішої

дільниці — Пол Мол — вразять вас дивна її тиша. Тут, де кожний дім має свою історію і де в кожнім твориться щодня історія Англії (а навіть і інших народів!), вуличний рух немовби замер. Немає тут ні крамничів, ні торговельних підприємств, ні (майже) приватних домів, ні автобусів і трамваїв — все лиш осідки тих зосереджених у собі недоступних твердинь, як будівлі адміралітету та... клуби.

„Дуга Адміралітету“ — головної управи англійської сили — флоту і недалекий від неї пам'ятник королеви Вікторії промовляють своєрідною імпозантністю. Мало в них є то англійських прикмет. Вони могли би стояти і деінде.

Гвайтгол і Гілдогі.

Цікавішою для лондонського стилю є палата Гвайтгола, на вулиці цієї назви, що йде від Трафальгар Скверу в напрямку Вестмінстеру; це колишня королівська палата, а ще давніше осідок домініканських черців і архієпископа. Кожний чужинець з цікавістю приглядається тут зміни кавалерійської варті — вояків в історичних костюмах, що зберігають традицію виконанням своєї служби виключно для парадів. Зміна такого відділу складається з сорока „лайф-гардів“ — неабі як видовище подія в 11 годині ранку.

З давньої оригінальної будівлі, що згоріла в 1891 і 1897, лишилася ніби лише „бенкетова зала“ з 1622 р., перемінена в 1894 р. на військовий музей. У цьому місці можна згадувати не одну подію з англійської історії. Тут, повторюю, за Бедекером, кардинал Валесі віддавав бенкети; тут Генрик VIII, закохався в нещасливу Анні Болейн і тут помер; тут мешкав славний маляр Гольбайн; звідси вивезли Єлисавету до в'язниці Товею і сюди вернулася вона звідти як англійська королева; звідси Карло I. ішов на шибеницю; тут урядовав Олівер Кромвель зі своїм секретарем Мільтоном і тут помер, так само як гуляючи і маришотатий Карло II.

Є тут цікавіші пам'ятки деяких великих хвилин. Все те останнє, що мав на собі Наполеон, коли сидів в останнє на крисі в Лонгвуд. Крім цього кістка його улюбленого коня з під Меренго. Останній лист Нельсона до своєї коханої Емми, писаний нервовою рукою, безпосередньо перед битвою під Трафальгаром, у вірі, що заживе знову щасливо. Його вбрання і гаманець, одяг, над яким його моряки билися над його трупом; його меч; шогла з його корабля „Перемога“ пробита кулею. Далі: парасоля переможця Наполеона — Велінгтона, серед здобутих ним прапорів, парасоля, яку носив цей великий воєнка так, немовби був затабаченим професором ботанікою.

Чимало скажуть нам про англійську традицію ще старовинні збірки т. зв. „Гілдогі“ — („гілдів“) осідку головного бурмістра Лондону. Є це друга будівля в Лондоні, на якій і під яку хмарою, мов на Бритійський Музей, сидають голуби. Якби не вони, можна би перейти мимо цього місця, навіть не обернувши голови на дім. Зате раз у рік, на нашого св. Михайла, 9-го листопада, варт зробити зусилля, щоби покласти на його вулицю. Тоді з нагоди вибору голови мера звідси йде традиційний похід по вулицях міста. Бурмістр і його дружинишки прибрані, мов карнавалові цяті, у середньовічних костюмах; — золотий віз, галебарди, пірнаті шапки, сурми, кінна поліція, а головню вуличні гави дають про єдину в своїм роді поважну маскардаду.

Та якби в звичайний день закортіло вас оглянути салью, де новий бурмістр дає щороку обід для 1000 представників народу, де влаштовують великі віча з нагоди небуденних суспільних справ та якби заглянули до сусідніх саль, а побачили, що не всіля спам'ятати навіть прізвищ усіх великих (більше є між ними менших!) англійців, тоді ідіть знов у інший кінець міста.

ЖИТТЯ ГРОМАД

БОЛТИМОР, МД.

Шевченківський концерт. Шевченківський концерт. Як це гарно, коли між двома громадами є якийсь співпраця, любов, пошану й т. д. „Ще можна згадати від якорського масу в громадах Вашингтона і Балтимора. Коли одні шовки, устроюють, то „другі“ в цей час приїжджають до них, співпрацюють з ними і навіщо.

Недавно болтиморська громада устроїла концерт в честь нашого генія Т. Шевченка. Сяла була переповнена публікою і збірка була зложена на Українську Школу в Болтимор. М. Г.

невеликі сили, то хор співає прекрасно. Після цього виступили діти з української школи. Діти ці є під управою сестер Василянко. У виступі вони відігравали кілька пісень і віддєляували кілька віршів.

На другу частину концерту склалися слідуєчі точки: со- пранове солю Олі Воздевич; дуєт — М. Мондріч і М. Скоцко, які виконали три стрілецькі пісні.

По англійськи говорив Гр. Каній.

На кінці вашингтонський хор відспівав чотири пісні, в них „Заповіт“ Шевченка.

Сяла була переповнена публікою і збірка була зложена на Українську Школу в Болтимор. М. Г.

ДОКУМЕНТИ З ЖИТТЯ ІВАНА ФРАНКА.

У львівській університетській бібліотеці знайшли цікаві документи, що відносяться до життя Івана Франка. Всіх цих документів, а то свідочств зо шкіль, університетських і поліційних записок є 110.

Між іншими цікавий документ з 1880 року, а саме розпорядок коломийського староства в справі видалення Франка з коломийського повіту як небезпечного агітатора. Також цікавий один лист громади в справі віча, на якому виступав Франко і Лесь Мартович. На цьому вічу, селяне побили якогось підпанка, що агітував проти Франка.

Все одно.

До Людвига XIV. сказав одного разу котрийсь із його міністрів:

— За гроші, що їх Франція виплатила швейцарським наємним військам, ми могли б вибрукувати вулицю, що веде з Парижа до Базилей.

Вожда швейцарських наємників, що стояв побіч і чув ті слова, хитнув притакливо головою і сказав:

— Пан міністр має слухність. Але колиб Ваша Корол. Величність замість брукувати вулиці, схотіла перекопати канал з Парижа до Базилей, то його можна виповнити кров'ю швейцарських жовнірів, пролітою в обороні Франції.

ЗБОРИ ВІДДІВ У. Н. СОЮЗУ

ТАВНТОН, МАСС. — Збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від 122, відбудуться в четвер, 24. квітня, в годині 7. вечером, в галі товариства, 14 Мейл Ев. Обов'язком всіх членів прийти на збори. Хто хотів би скорше заплатити, або жим передати, то може на адресу 65 Broadway або 38 Washington St. — Уряд Тов.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Володимира, від 105, відбудуться в п'ятницю, 25. квітня. Збори призначені на Великдень. Присильте всіх членів прийти на час в 8. годині вечір і заплатити свої заборгованості до наслідку. — Мих. Мельник, секрет.

ПЛЕРНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від 372, відбудуться в п'ятницю, 25. квітня, в годині 8. вечір, в домі, де лютий збори відбудуться. Присильте всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до поглядження. — Ю. Голіський, пр.; В. Реновель, кас.; П. Яремка, секрет.

ГІТЛЕР НАТИСКАЄ НА ІСПАНІЮ

ВІШН. — Павує переконавання, що Гітлер домагається від Іспанії перемаршу яких 100,000 німецьких вояків через її територію, щоб заатакувати Гібральтар. За те обіцяє Гітлер „хоронити“ Іспанію перед нападом Британії. В Берліні про те нічого не говорять. Та проте те, про що говорять у Віші, не є не правдоподібним.

ЮГОСЛАВСЬКИЙ УРЯД В ЄРУСАЛІМІ

ЛОНДОН. — Молодий югославський король, Петро II, разом з прем'єром ген. Сімоновичем та югославським міністром заграничних справ Нічичем, опинилися в Єрусалимі, куди прибули літаком, що був по дорозі обстрілюваний, наслідком чого зівстав вбитий один з міністрів. Тут проголошено „уряд вільної Югославії“, а король видав прокламацію, якою заповідає дальшу боротьбу за прапор Югославії.

ФРАНЦУЗЬКІ КОРАБЛІ В РУКАХ БРИТАНІЇ

ВІШН. — Французьке міністерство моринарки оголошує, що Велика Британія забрала 139 французьких торговельних кораблів.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

КОРИСТАЙТЕ З ДОБРОЇ НАГОДИ

Даю даром адреси фарм, домів, гросерію, делікатесів, готелів, домів, салунів, ресторанів, газетових стейпів, що є на продаж. Кожний, що бажає купити собі якийсь бізнес може знайти між ними адреси. Заходіть до нашого офісу: STEPHEN SATZWEICH, 32 East 7th Street, New York City.

Д-Р С. ЧЕРНОВ

Гострі й хронічні недухи чоловіків і жінок. Шкіра й криві. Аналіз крові для розуміння симптомів. Геморойди й желязні лікується без операції. 223 SECOND AVE., cor. 14th St., NEW YORK CITY, Room 14. Gramercy 7-7897. Офісний години 10-8; неділя 11-2. Жінки-доктор до обслуговування. X & флюороскоп. — Екзамінація \$2.00.

СИН УКРАЇНИ

Історична повість у трьох частинах З ІЛЮСТРАЦІЯМИ І МАПОЮ

Ця повість з часів українського лицарства-козацтва оповідає про Миколу, сина козацького сотника Тараса Наливайка, його участь у поході козаків проти Туреччини, його перебування в неволі в турецькій галері та втечу з неволі. Читач далі довідається, як герої розбився на кораблі й врятувався на незнану землю, як він знав собі там раду запорожською вишкіданістю, як він перемігав вібух вулкана, борючись з дияволом-заврамом та людським, як він дістав поселенців на свій пустий острів і перемігав його в добре загосподаровану колонію, і як він нарешті вернувся до Європи й добувся до рідної землі України.

Ціна \$1.25. „СВОВОДА“ 81-83 Grand Street P. O. Box 346 Jersey City, N. J.

ПЕРШИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК НА ФІЛАДЕЛФІЇ й околицю

МИХАЙЛО НАСЕВИЧ cor. FRANKLIN & BROWN STS., PHILADELPHIA, PA. Tel. Market 1320 ОБСЛУГА В ДЕНЬ І ВНОЧІ

ЦІЛІЙ ПОХОРОН з цією перевагою: труною, двома світильниками, балсамуванням, вживанням Похоронного Дому і т. д. \$295.00

Всі, чого треба, з винятком однієї, а належностей за церквою відправу й шпінтар. S. KANAI KAIN 433 State St., Perth Amboy, N. J.

МИРОН ЛИТВИН І СИН УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК Обслуговування і чеська Main Office: 383 MORRIS AVENUE, cor. Springfield Ave. NEWARK, N. J. Phone: Essex 3-5347 Branch office (Філія): 969 SOUTH BROAD STREET, TRENTON, N. J. Phone: Trenton 8588

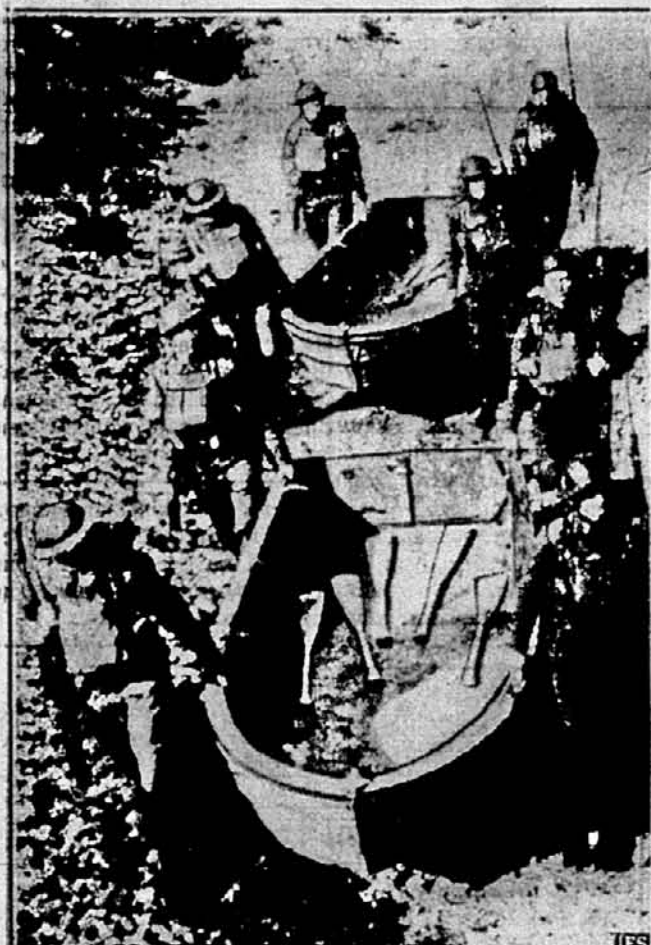
ІВАН БУНЬКО УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК заряджує погребамі по ціні так низькій як \$150 Обслуговування найкраще.

JOHN BUNCO Licensed Undertaker & Embalmer 437 E. 5th St., NEW YORK CITY. Dignified funerals as low as \$150. Telephone: GRAMERCY 7-7661.

ПЕТРО ЯРЕМА УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК ЗАПІНМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРОУКЛІНІ, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ 129 EAST 7th STREET, NEW YORK, N. Y. Tel.: Orchard 4-2568 BRANCH OFFICE & CHAPEL: 707 PROSPECT AVENUE, (cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y. Tel.: Melrose 5-6577

СТАВАЙТЕ В РЯДІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, який є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОВОДА“

МОРЯКИ НА СУШІ.—Жовніри з одного британського піхотинського полку перетягають свої складані човни через сушу, як можна догадатися, з одної води на другу.

Як леопард шкірив до Тарзана свою пашеку, дика дівчина ринілася на останній ризиковий крок, щоб себе врятувати.

З цілою силою, яку вона в собі мала, вона пхнула свій, відносно малий кулак у горланку кровожадного звіра.

Не знати, як це булоб закінчилося, якби Тарзан у тій самій хвилині не спінував був леопарда сильною за ногу.

Звір випустив руку Тарзелі і разом з Тарзаном впав на діл. Падаючи він скрутився і звернувши свої зуби тепер до Тарзана.

БІЗНЕСОВІ НАГОДИ

ТАРЗАН, ч. 284. Бумеранг.